

Bruselj, 4. maj 2023
(OR. en)

8824/1/23
REV 1

RECH 152

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	<i>Priprava na zasedanje Sveta za konkurenčnost (notranji trg, industrija, raziskave in vesolje) 22. in 23. maja 2023</i> Varnost znanja in odgovorna internacionalizacija – izmenjava mnenj

V prilogi vam pošiljamo dopis predsedstva o varnosti znanja in odgovorni internacionalizaciji za izmenjavo mnenj na seji Sveta za konkurenčnost 23. maja 2023.

DOPIS PREDSEDSTVA ZA IZMENJAVO MNENJ O VARNOSTI ZNANJA IN
ODGOVORNI INTERNACIONALIZACIJI

Integriteta in varnost raziskav v polariziranem svetu

Mednarodno sodelovanje na področju raziskav je zelo pomembno za visokošolske ustanove in raziskovalne organizacije, da bi ohranili visoko kakovost in ustreznost. Mednarodno sodelovanje je največjim svetovnim talentom v pomoč pri vzpostavljanju mrež, inovativnim podjetjem zagotavlja dostop do novih trgov, spodbuja standardizacijo in ustvarja kritično maso za reševanje svetovnih izzivov. Znanstveni napredek, odkritja in inovacije se odvijajo v interaktivnem, interdisciplinarnem in mednarodnem ekosistemu, v katerem lahko raziskovalci sodelujejo na podlagi skupnih načel in vrednot, kot so akademska svoboda, raziskovalna integriteta in odprtost.

Vendar odprtost in sodelovanje zahtevata tudi ozaveščenost in znanje o obstoječih varnostnih grožnjah in tveganjih ter sistematična prizadevanja za njihovo preprečevanje. V vedno bolj negotovem in polariziranem svetu se pojavljajo nove geopolitične napetosti in izzivi, pri čemer obstaja tveganje, da bodo tuje sile nepošteno izkoriščale odprto raziskovalno okolje in mednarodno sodelovanje na področju raziskav ter nanju vplivale v skladu z lastnimi interesi. Grožnje tujih držav in nedržavnih akterjev lahko pripeljejo do neželenega prenosa znanja in vmešavanja v dejavnosti na področju raziskav in inovacij, vključno s podporo oblikovanju politik. Ta varnostna tveganja lahko resno škodujejo mednarodnemu raziskovalnemu ekosistemu. Izpostaviti je treba tudi etična vprašanja, ki se pojavljajo v zvezi s sodelovanjem z državami, ki ne spoštujejo temeljnih pravic in akademske svobode. Opozorila varnostnih služb in incidenti, s katerimi je bila javnost seznanjena prek medijev, so še posebno svarilo akterjem v evropskem sistemu raziskav in inovacij, da ne smejo biti naivni.

Internacionalizacija raziskav mora temeljiti na strogi raziskovalni etiki, vključno z raziskovalno integriteto in odgovornostjo. Raziskovalci, podporne službe in vodstva visokošolskih ustanov morajo oceniti izzive in priložnosti v zvezi z mednarodnim sodelovanjem. Raziskovalna skupnost lahko sume in strah pred prikritimi nameni med drugim obvladuje z večjo preglednostjo, ozaveščanjem o širših geopolitičnih napetostih, dobrim obvladovanjem tveganja ob uravnoteženju potrebne skrbnosti in praks, ki spodbujajo vzpostavljanje odnosov, ter izobraževanjem o odgovorni internacionalizaciji.

Ohranjanje ravnotežja med odprtim in omejenim mednarodnim sodelovanjem na področju raziskav

Odgovorna internacionalizacija pomeni strukturiran proces za prepoznavanje, ocenjevanje, upravljanje in spremljanje priložnosti in tveganj pri sodelovanju na področju raziskav. Takšen pristop omogoča boljšo pripravljenost in ozaveščenost ter več znanja o tujem vmešavanju, hkrati pa varuje temeljne pravice in vrednote akademske svobode, integritete in avtonomije.

Odprtost, preglednost, varnost, svoboda in integriteta so ključni elementi odgovorne internacionalizacije. Odprtost in varnost se zato ne bi smeli obravnavati kot protislovni, pač pa bi morali biti uravnoteženi in se dopolnjevati. A ohranjanje ravnotežja med odprtim znanstvenim sodelovanjem, ki temelji na zaupanju, ter zaščitnimi in omejevalnimi predpisi je velik izziv. Pretirana regulacija ali prekomerno poseganje lahko ogrozita svobodo znanstvenega raziskovanja in izmenjav.

Svet je septembra 2021 sprejel sklepe o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam – Evropska strategija za mednarodno sodelovanje v spreminjajočem se svetu, v katerih je izpostavil zavezo EU, da ohranja odprtost pri mednarodnem sodelovanju na področju raziskav in inovacij. V sklepih je poudarjeno tudi spodbujanje skupnih vrednot EU, varovanje njenih interesov, vključno s krepitvijo vodilne vloge in konkurenčnosti na področju raziskav in inovacij, ter krepitev ukrepov za preprečevanje tujega vmešavanja.

Svet je junija 2022 sprejel sklepe o vrednotah in načelih mednarodnega sodelovanja na področju raziskav in inovacij. V sklepih je priznal pomen obvladovanja tveganja in varnosti ter Evropski komisiji in državam članicam priporočil, naj sprejmejo ukrepe proti tujemu vmešavanju in obvladujejo tveganja, povezana z mednarodnim sodelovanjem na področju raziskav in inovacij. Med drugim naj bi ustrezno poskrbele za varnost EU ter zaščitile pravice intelektualne in industrijske lastnine, pravila o varstvu zasebnosti, osebne podatke in infrastrukture.

Poleg tega je Svet v sklepih pozval Komisijo in države članice, naj se oprejo na dobre prakse, opredeljene na primer v delovnem dokumentu služb Komisije o boju proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije, in jih še naprej razvijajo, da bi podprle njihovo izvajanje. Na podlagi tega se je začela izvajati dejavnost vzajemnega učenja o boju proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije s poudarkom na temah, kot so ozaveščanje in sodelovanje deležnikov, razumevanje in prepoznavanje groženj tujega vmešavanja ter ukrepi za njihovo obvladovanje.

Vprašanja za razpravo

Ministri in ministrice naj glede na navedeno izrazijo svoja stališča o naslednjih vprašanjih:

1. Veliko držav članic je vzpostavilo nacionalne pristope in ukrepe za zaščito raziskav in mednarodnega sodelovanja. Katere izkušnje in najboljše prakse bi želeli predstaviti v zvezi z obravnavanjem tujega vmešavanja ter ozaveščanjem o grožnjah in tveganjih, ob nadaljnjem spodbujanju odprtosti in mednarodnega sodelovanja? Katere druge ukrepe je mogoče še sprejeti?
2. Za varnost in integriteto raziskav, vključno z odkrivanjem in razumevanjem groženj tujega vmešavanja, je odgovornih več različnih akterjev, na primer vlade, visokošolske ustanove in agencije za financiranje. Katere ukrepe je mogoče sprejeti za nadaljnjo krepitev usklajevanja in izmenjave najboljših praks med zadevnimi deležniki, tudi raziskovalno skupnostjo?

3. Vrste tveganj za posamezne univerze in discipline so zelo različne, zato bi bil lahko razvoj enega samega pristopa neučinkovit. Kateri so po vašem mnenju s tega vidika glavni izzivi za uspešno in učinkovito izvajanje smernic in kontrolnih seznamov s konkretnimi ukrepi in metodami za boj proti tujemu vmešavanju?
-